

## PRIPREMA INDUSTRIJE STOČNE HRANE U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA TEHNIČKO USKLAĐIVANJE U INTEGRACIJSKIM PROCESIMA

## THE PREPARATION OF ANIMAL FEED INDUSTRY IN THE REPUBLIC OF CROATIA FOR THE TECHNICAL HARMONIZATION IN THE INTEGRATION PROCESSES

**Nada Markovčić**

Stručni članak  
UDK: 636.084.085.086.087.  
Primljeno: 27. srpanj 2000.

### SAŽETAK

Globalizacija zajedničkog tržišta podrazumijeva realizaciju ideje slobodne trgovine svih sudionika na određenim prostorima pod istim, dogovorenim i utvrđenim kriterijima.

Integracijski procesi, bez obzira da li se radi o europskim ili svjetskim integracijama, nameću državama članicama na određenim geografskim prostorima, odnosno onim državama koje se žele pridružiti ili trgovati na tim prostorima, ispunjenje definiranih uvjeta kao pretpostavku udruživanja.

Jedan od značajnih kriterija za zemlje članice integracijskih procesa na europskoj i svjetskoj razini je usklađivanje (harmonizacija) zakonodavstva, (zakona, propisa, uredbi, naredbi), prema zakonodavstvu Europe i svijeta.

Usklađivanje se odnosi i na tzv. tehničko zakonodavstvo (zakone, tehničke propise, norme, Codex norme, sustav ispitivanja i pregleda, sustav ocjenjivanja sukladnosti, sustav nadzora, sustav mjeriteljstva), prema zahtjevima dogovorenim od za to nadležnih europskih i međunarodnih organizacija.

Usklađeno (harmonizirano) tehničko zakonodavstvo u zemlji, s Europom i svijetom, a što se odnosi na sva gospodarska područja, pa tako i na proizvodnju hrane, odnosno proizvodnju stočne hrane, preduvjet je i obveza u integracijskim procesima i slobodnoj trgovini. Neusklađeno, može biti ozbiljan uzrok tzv. tehničkim zaprekama u slobodnoj trgovini.

Značajan dio gospodarstva zemlje čini proizvodnja hrane, koja uključuje i proizvodnju i industriju stočne hrane. Proces proizvodnje stočne hrane, od sirovina do gotovih proizvoda i njihova primjena, podrazumijeva i stručnu pripremu za nadolazeće integracijske procese, za koje se opredijelila Republika Hrvatska. Usklađivanje tehničkog zakonodavstva za krmiva i krmne smjese, osigurava jasno definiranje odgovarajućih zakona, propisa, normi, Codex normi, sustava osiguranja kakvoće, sustava mjeriteljstva, prema zahtjevima Europe i svijeta.

Mr. sci. Nada Markovčić dipl. ing., viši savjetnik, Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, Zagreb, Republika Hrvatska - Croatia.

Organizirana, informirana i stručno educirana grupacija proizvođača stočne hrane, koja okuplja sve zainteresirane u proizvodnom lancu, od proizvođača, znanstvenih ustanova, fakulteta, tijela državne uprave, može odgovoriti na zahtjevan i stručan posao koji očekuje ovu gospodarsku granu pri tehničkom usklađivanju. Cilj tehničkog usklađivanja u području stočne hrane je osiguranje kakvoće i sigurnosti proizvoda, uz zaštitu zdravlja ljudi i životinja, zaštitu potrošača, prirode i okoliša i ravnopravno tržišno nadmetanje u zemlji i svijetu.

## 1. UVOD

Globalizacija tržišta i integracijski procesi, s naglaskom na uspostavi slobodnog tržišta, zahtijevaju transformaciju i usklađivanje hrvatskog gospodarstva, industrijske i poljoprivredne proizvodnje, dakle i proizvodnje stočne hrane zahtjevima koje postavlja Svjetska trgovinska organizacija WTO (World Trade Organization) i odgovarajući popratni WTO sporazumi kod svjetskih integracija, odnosno Europska unija i odgovarajući europski sporazumi kada se radi o europskim integracijama.

Jedno od najvažnijih područja gospodarstva svake zemlje je hrana, uključivo i proizvodnja stočne hrane kao nedjeljivog segmenta. Gospodarski razvitak naše zemlje, usmjeren razvoju turizma i poljoprivrede, podrazumijeva dobro organizirano i učinkovito gospodarstvo na svim razinama proizvodnje, prerade, plasmana i trgovine hranom, dakle i stočnom hranom.

Kakvo će i u kojoj mjeri zakonodavstvo za hranu svake zemlje, pa tako i Republike Hrvatske, biti usklađeno sa svjetskim i europskim zahtjevima, ovisi o spremnosti vlade zemlje o kojoj se radi da koordinira, usklađuje, mijenja i prilagođuje vlastito zakonodavstvo svjetskim i europskim zahtjevima i kolike su pri tom mogućnosti prilagodbe, stručne, financijske i vremenske, za tu gospodarstvenu granu u nastupu na svjetskome tržištu.

Zakonodavstvo o hrani država donosi radi zaštite zdravlja svojih građana, zaštite bilja i životinja, zaštite prirode i okoliša, uz osiguravanje svjetske pozornosti u području kakvoće i

sigurnosti hrane kao i mehanizama za provjeru, kontrolu (pregled), inspekciju (nadzor) kakvoće i sigurnosti hrane.

Globalizacija tržišta ima za cilj realizaciju ideje slobodne trgovine roba, usluga i kapitala, slobodno kretanje ljudi, bez graničnih zapreka među državama. Ideja slobodne trgovine započela je Rimskim ugovorom 1957. godine, Općim sporazumom o carinama i trgovini (General Agreement on Tariffs and Trade), tzv. Sporazumom GATT-a i nastavljena je radom i djelovanjem Svjetske trgovinske organizacije osnovane 1. siječnja 1995. godine. Svjetska trgovinska organizacija danas pokriva više od 85 % svjetske trgovine.

Uz carinske tzv. tehničke zapreke u trgovini stočnom hranom mogu biti ozbiljan problem državama u integracijskim procesima i mogu te procese u znatnoj mjeri usporiti. Uklanjanje tehničkih zapreka trgovini u integracijskim procesima na svjetskoj i europskoj razini, zahtijeva od država usklađivanje i postizanje prepoznatljivosti dokumenata tehničkog zakonodavstva u svim područjima, pa tako i u području stočne hrane. Usklađivanje se obavlja prema zahtjevima koje su dogovorile i postavile odgovarajuće međunarodne institucije odnosno mjerodavne međunarodne organizacije.

Gospodarski razvitak Republike Hrvatske u području proizvodnje, prerade i trgovine stočnom hranom podrazumijeva proizvodnju za domaće potrebe tj. zadovoljavanje vlastitih potreba i uključivanje u europske i svjetske tijekove trgovine stočnom hranom, dakle proizvodnju za izvoz kao i uvoz stočne hrane koje nema ili nema dovoljno za

potrebe vlastitoga stočarskog fonda. Pri tome Republika Hrvatska mora zadovoljiti i ispuniti sve pretpostavke i uvjete za ravnopravno trgovanje i uključivanje u europsko i svjetsko tržište, ali i iskoristiti geografske, kulturološke, historijske i tradicijske prednosti u proizvodnji organske (ekološke) hrane za stoku.

## 2. USKLAĐIVANJE TEHNIČKOG ZAKONODAVSTVA O HRANI NA MEĐUNARODNOJ RAZINI

Tehničko zakonodavstvo u području stočne hrane odnosi se na odgovarajuće zakone i podzakonske akte, propise, norme, Codex norme, tehničke zahtjeve za proizvode, procese i usluge, mehanizme za utvrđivanje i ocjenu sukladnosti s propisanim zahtjevima, mehanizme za sustav kontrole (pregleda), ispitivanja, inspekcije (nadzora), sustav mjeriteljstva, propisivanje odgovarajućih dokumenata koji prate proizvod u prometu, sustav označivanja proizvoda, propisivanje uporabe odgovarajućih znakova, sustav upravljanja kakvoćom i osiguranja kakvoće (Quality Assurance Programmes), sustav analize kritičnih kontrolnih točaka u proizvodnji stočne hrane HACCP (Hazard Analysis Critical Control Points), primjena norma ISO 9000, ISO 14000 itd., uz uspostavljanje informativnih centara u zemlji, mjesta sažimanja i davanja svih relevantnih obavijesti potrebnih u tržišnim kretanjima stočne hrane u svijetu.

Tehničko usklađivanje, usklađivanje pravila u području sigurnosti hrane, uključujući stočnu hranu, usklađivanje je pravila za zaštitu zdravlja ljudi, bilja i životinja u zemlji s općeprihvaćenim načelima sigurnosti za hranu Codex Alimentarius.

Codex Alimentarius je referentna točka u međunarodnoj trgovini hranom i opće pravilo o sigurnosti hrane za Svjetsku trgovinsku organizaciju. Usklađivanje zakonodavstva pretpostavlja primjenu tzv. "Zajedničkog FAO/WHO programa normizacije za hranu" Povjerenstva Codex Alimentarius koji je dogovoren na

međunarodnoj razini između Međunarodne organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda (FAO) i Svjetske zdravstvene organizacije (WHO), odnosno država punopravnih članica tih međunarodnih organizacija.

Usklađivanje zakonodavstva i tehničkih aktivnosti normizacije na međunarodnoj razini temelji se na primjeni:

- CODEX ALIMENTARIUS
  - ZAJEDNIČKOG FAO/WHO PROGRAMA NORMA ZA HRANU POVJERENSTVA CODEX ALIMENTARIUS
    - SPORAZUMA O TEHNIČKIM ZAPREKAMA U TRGOVINI WTO TBT SPORAZUM (Agreement on Technical Barriers to Trade )
    - SPORAZUMA O PRIMJENI SANITARNIH I FITOSANITARNIH MJERA WTO SPS SPORAZUM (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures)
    - PRAVILA DOBRE PRAKSE ZA NORMIZACIJU (Code of good Practice for Standardization)
- uz uspostavu
- INFORMATIVNIH CENTARA (The Enquiry Points)
    - za WTO TBT Sporazum
    - za WTO SPS Sporazum
  - NACIONALNE KONTAKTNE TOČKE POVJERENSTVA CODEX ALIMENTARIUS

### 2.1. Codex Alimentarius

Codex Alimentarius, "kodeks o hrani", "zakonik o hrani", "utemeljen skup propisa o hrani", u engleskom "The Food Code", opće je utemeljena točka sigurnosti hrane i referentna točka u međunarodnoj trgovini za proizvođače, pre-

rađivače, kontrolne i nadzorne ustanove i potrošače, a obuhvaća sve dokumente nastale radom Povjerenstva Codex Alimentarius.

Kad se kaže Codex Alimentarius, misli se na kompilaciju svih norma za hranu (Food standards), kodeksa prakse (Codes of Practice), kodeksa etike u međunarodnoj trgovini hrane (The Code of Ethics for International Trade in Food objavljenog 1980. godine), uputa i preporuka Povjerenstva Codex Alimentarius i reakcije vlada država na te dokumente kod kreiranja svog zakonodavstva o hrani.

Primjena Codex Alimentariusu u proizvodnji i preradi hrane zastupljena je u tolikoj mjeri u svakoj zemlji, koliko je razvijena svijest i znanje konačnih korisnika hrane-potrošača. Utjecaj Codex Alimentariusu na svim kontinentima, njegov doprinos u zaštiti općeg zdravlja, poštenoj (fer) praksi" u trgovini hrane, nemjerljiv je. Respektirajući uvijek rastuće svjetsko tržište hranom, evidentne su prednosti opće usklađenih norma za hranu, gdje Codex Alimentarius ima vitalnu ulogu.

Sustav Codex Alimentarius predstavlja jednaku mogućnost za sve zemlje u međunarodnoj zajednici u formuliranju i usklađivanju norma za hranu i osiguravanju njihove opće upotrebe i to za:

- opće principe
- dodatke (aditive) u hrani i onečišćivače
- ostatke (rezidue) pesticida
- ostatke veterinarskih lijekova u hrani
- nutricionizam i hranu za specijalnu dječetsku upotrebu
- metode analize i uzorkovanja
- higijenu hrane
- mjerenja
- inspekciju uvoza i izvoza i potvrdbeni (certifikacijski) sustav

Rezultat Urugvajskog kruga multilateralnih sporazuma o trgovini i WTO SPS Sporazum, službeno su potvrdili Codex norme, uredbe, preporuke, upute, kao međunarodno priznata

mjerila za olakšavanje međunarodne trgovine hranom.

Rezolucijom 39/248 Ujedinjenih naroda 1985. godine dane su smjernice vladama u provođenju politike zaštite potrošača i zaštite zdravlja potrošača, primjenom Codex Alimentariusu o hrani.

### **2.1.1. Povjerenstvo Codex Alimentarius (Codex Alimentarius Commission)**

Povjerenstvo Codex Alimentarius zajedničko je tijelo međunarodnih organizacija, FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) i Svjetske zdravstvene organizacije WHO (World Health Organization).

Povjerenstvo Codex Alimentarius zaduženo je za:

ZAJEDNIČKI FAO/WHO PROGRAM NORMA ZA HRANU (JOINT FAO/WHO FOOD STANDARDS PROGRAMME)

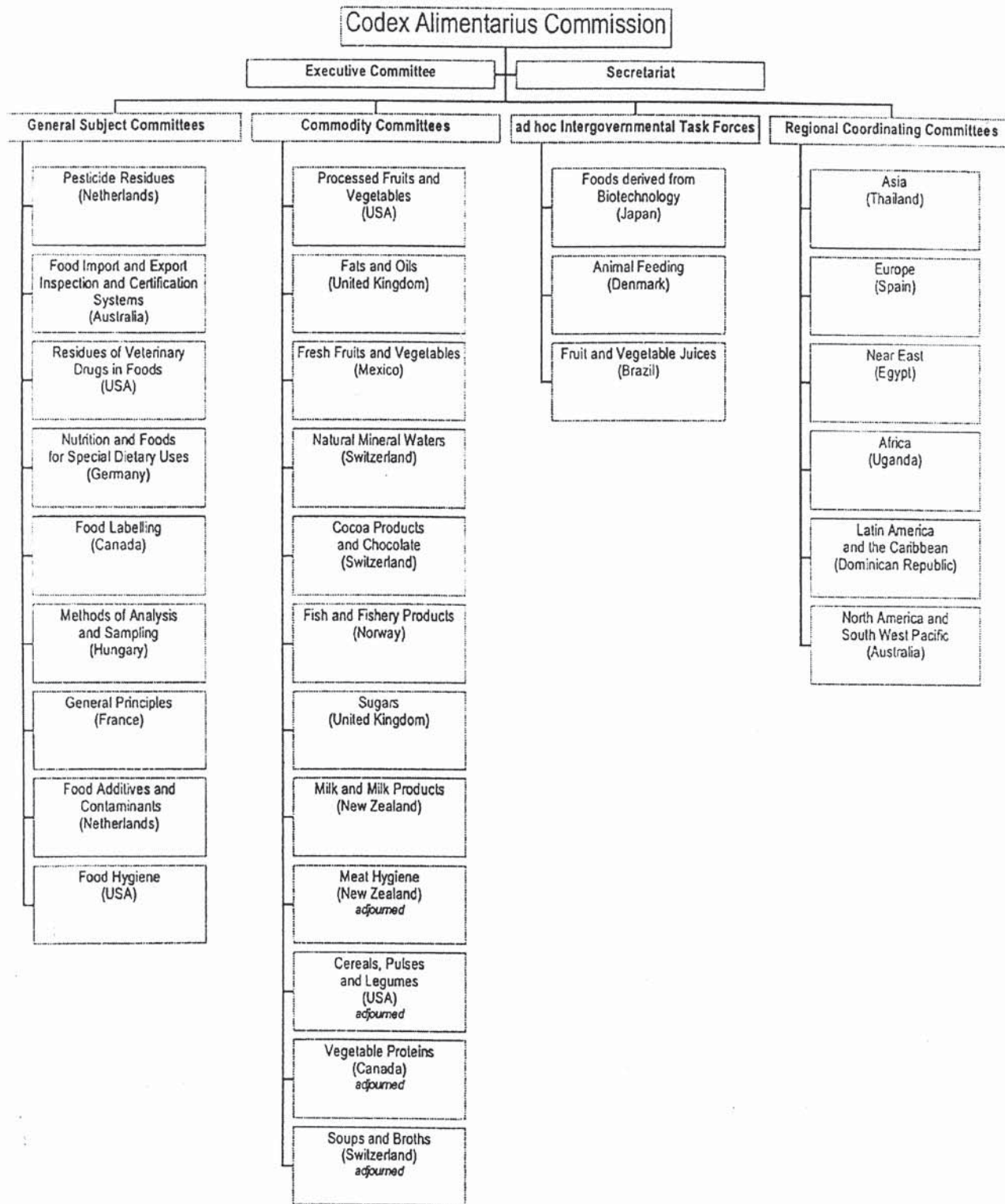
Cilj rada Povjerenstva Codex Alimentarius je:

- Zaštita zdravlja potrošača
- Osiguranje svjetske pozornosti u području kakvoće i sigurnosti hrane
- Osiguranje poštene prakse u trgovini hranom

Članstvo je otvoreno za sve zemlje članice FAO i WHO organizacija. Shema organizacije Povjerenstva Codex Alimentarius prikazuje način organiziranja i djelovanja Povjerenstva Codex Alimentarius (sl 1).

Svaka zemlja punopravna članica Povjerenstva Codex Alimentarius, Codexova načela i rezultate rada koristi u izradi "horizontalnog" i "vertikalnog" nacionalnog zakonodavstva po principu usklađivanja, prihvatanjem principa i rezultata rada međunarodnih organizacija za normizaciju, sustava ocjenjivanja sukladnosti i sustava mjeriteljstva. Povjerenstvo Codex Alimentarius osnovano je 1961/62. godine. Sjedište Povjerenstva je u Rimu.

Joint FAO/WHO Food Standards Programme



Rad i djelovanje, prava i obveze Povjerenstva i njegovih članica definirale su članice prihvaćenim Statutom i Poslovnikom, koji se kroz rad pojedinih tijela Codexa mijenja i nadopunjava od jednog do drugog zasjedanja i prihvaća na Općem zasjedanju Povjerenstva. Opće zasjedanje se redovno održava svake dvije godine.

Na snazi je 11. izdanje Priručnika kojim se utvrđuju pravila i postupci rada prema reviziji iz 1999. godine (Procedural Manual, Eleventh edition, Rome, 2000). Uključuje Statut Povjerenstva Codex Alimentarius, Poslovnik, postupke za izradbu Codex norma i odgovarajućih dokumenata, opća načela Codex Alimentarius, upute za postupak prihvaćanja Codex norma, definicije, upute za rad Codex odbora itd.

Povjerenstvo Codex Alimentarius djeluje kroz:

- 31 Codex odbor
- 167 zemalja punopravnih članica (popis članica u Procedural Manual)

Republika Hrvatska punopravna je članica u Povjerenstvu od 1994. godine i time prihvaća

pravila rada i djelovanja utvrđena Statutom i Poslovnikom Povjerenstva Codex Alimentarius.

## 2.1. 2. Tijela Povjerenstva Codex Alimentarius

Povjerenstvo Codex Alimentarius, kao međunarodno tijelo, odnosno njegov 31 odbor, nadležno je i odgovorno za donošenje tzv. Codex norma. To su međunarodni dokumenti za hranu, u čijem nastajanju i prihvaćanju može zemlja punopravna članica sudjelovati preko svojih delegata glasovanjem sa jednim glasom. Na temelju donesenih i većinom glasova prihvaćenih međunarodnih Codex Alimentarius norma za hranu, pravila dobre prakse, pravila etike, postupaka, uputa i preporuka, vlade zemalja punopravnih članica, prihvaćanjem tih dokumenata izrađuju i donose odgovarajuće nacionalne dokumente za područje hrane. Tijela Povjerenstva Codex Alimentarius prikazana su na slici 2.

### TIJELA POVJERENSTVA CODEX ALIMENTARIUS

OZNAKA		NAZIV
<b>STATUTARNA TIJELA</b>		
ALINORM	Codex Alimentarius Commission	Povjerenstvo Codex Alimentarius
CX/EXEC	Executive Committee	Izvršni odbor
<b>OPĆI CODEX ALIMENTARIUS ODBORI</b>		
CX/PR	Pesticide Residues (Netherlands)	Ostaci pesticida (Nizozemska)
CX/FICS	Food Import and Export Inspection and Certification Systems (Australia)	Nadzor uvoza i izvoza hrane i potvrdbeni/certifikacijski sustavi (Australija)
CX/RVDF	Residues of Veterinary Drugs in Foods (USA)	Ostaci veterinarskih lijekova u hrani (SAD)
CX/NFSDU	Nutrition and Foods for Special dietary Uses (Germany)	Prehrana i hrana za specijalnu dijetetnu uporabu (Njemačka)
CX/FL	Food Labelling (Canada)	Označivanje hrane (Kanada)
CX/MAS	Methods of Analysis and Sampling (Hungary)	Metode analize i uzorkovanja (Mađarska)
CX/GP	General Principles (France)	Opći principi (Francuska)
CX/FAC	Food Additives and Contaminants (Netherlands)	Dodaci hrani i onečišćivači (Nizozemska)
CX/FH	Food Hygiene (USA)	Higijena hrane (SAD)

### CODEX ALIMENTARIUS PREMA VRSTI HRANE

CX/PFV	Processed Fruits and Vegetables (USA)	Prerađeno voće i povrće (SAD)
CX/FO	Fats and Oils (United Kingdom)	Ulja i masti (Velika Britanija)
CX/FFV	Fresh Fruits and Vegetables (Mexico)	Svježe voće i povrće (Meksiko)
CX/MIN	Natural Mineral Waters (Switzerland)	Prirodna mineralna voda (Švicarska)
CX/CPC	Cocoa Products and Chocolate (Switzerland)	Proizvodi od kakaoa i čokolade (Švicarska)
CX/FFP	Fish and Fishery Products (Norway)	Riba i riblji proizvodi (Norveška)
CX/S	Sugars (United Kingdom)	Šećer (Velika Britanija)
CX/MMP	Milk and Milk Products (New Zealand)	Mlijeko i mliječni proizvodi (Novi Zeland)
CX/MH	Meat Hygiene (New Zealand)	Higijena mesa (Novi Zeland)
CX/CPL	Cereals, Pulses and Legumes (USA)	Žitarice, mahunarke i leguminoze (SAD)
CX/VP	Vegetable Proteins (Canada)	Bjelančevine povrća (Kanada)
CX/SB	Soups and Broths (Switzerland)	Juhe i juhe od mesa (Švicarska)

### ad hoc MEĐUVLADINE SKUPINE

CX/GBT	Foods derived from Biotechnology (Japan)	Biotehnološki dobivena hrana (Japan)
CX/AF	Animal Feeding (Denmark)	Stočna hrana (Danska)
CX/FJ	Fruit and Vegetable Juices (Brazil)	Sokovi od voća i povrća (Brazilija)

### REGIONALNI KOORDINACIJSKI ODBORI

CX/ASIA	Coordinating Committee for Asia (Thailand)	Koordinacijski odbor za Aziju (Tajland)
CX/EURO	Coordinating Committee for Europe (Spain)	Koordinacijski odbor za Europu (Španjolska)
CX/NEA	Coordinating Committee for Near East (Egypt)	Koordinacijski odbor za Bliski istok (Egipat)
CX/AFRICA	Coordinating Committee for Africa (Uganda)	Koordinacijski odbor za Afriku (Uganda)
CX/LAT	Coordinating Committee for Latin America and the Caribbean (Dominican Republic)	Koordinacijski odbor za Latinsku Ameriku i Karibe (Dominikanska Republika)
CX/NASWP	Coordinating Committee for North America and the South West Pacific (Australia)	Koordinacijski odbor za Sjevernu Ameriku i Jugozapadni Pacifik (Australija)

2000-10-23

Regionalni interesi država članica u donošenju dokumenata u području hrane izražavaju se kroz rad Regionalnih koordinacijskih odbora Povjerenstva Codex Alimentarius za Europu, Sjevernu Ameriku i Jugozapadni Pacifik, Latinsku Ameriku i Karibe, Afriku, Bliski Istok i Aziju. Koordinacijski odbor za Europu, najznačajniji je za rad na nacionalnoj razini u zemljama Europe.

Objedinjuje i uključuje 40 država u Europi članica Povjerenstva Codex Alimentarius. Teme zasjedanja su regionalnog karaktera po pitanjima zakonodavstva o hrani, pitanjima za vezanim za sigurnost i zaštitu potrošača, sustav osiguranja kakvoće hrane, organizaciju Nacionalnih Povjerenstava Codex Alimentarius zemljama regije, izmjenu Iskustava između zemalja članica

Povjerenstva, kao i značenja i uloge Nacionalnih Kontaktnih mjesta u zemljama Europe.

U okviru Europskog Ekonomskog Povjerenstva Ujedinjenih naroda u Ženevi djeluje Zajednička UN (ECE) Codex Alimentarius skupina stručnjaka za normizaciju u području hrane u sastavu Povjerenstva za trgovinu, industriju i razvoj poduzetništva.

Na međunarodnoj razini ustrojena je pod oznakom CX/AF Stočna hrana (Animal feeding), ad hoc međuvladina skupina Povjerenstva Codex Alimentarius za stočnu hranu, koja okuplja predstavnike zemalja punopravnih članica Povjerenstva. Do sada su održana dva zasjedanja, 2000. i 2001. godine. Nažalost, unatoč pokušaja formiranja hrvatske delegacije na zasjedanjima i informiranja o izuzetno značajnim pitanjima koja se raspravljaju i dokumentima koji se predlažu za stočnu hranu na međunarodnoj razini, Republika Hrvatska nije imala niti jednog predstavnika na oba zasjedanja. Zemlja domaćin zasjedanja je Kraljevina Danska, a mjesto Copenhagen. Prisutnost predstavnika Republike Hrvatske i praćenje rada ovog tijela, trebalo bi se pripremiti u sklopu osnivanja Nacionalnog Codex odbora za stočnu hranu u sljedećem razdoblju.

Dokumenti Codex Alimentarius, Codex norme, odnose se na opća načela, dodatke u hrani i one-čišćivače, ostatke pesticida, ostatke veterinarskih lijekova u hrani, higijenu (zdravstvenu ispravnost) hrane, metode analize i uzorkovanja, nadzor nad uvozom i izvozom hrane, potvrdbene (certifikacijske) sustave, prehranu i hranu za posebnu dijetnu uporabu, označivanje hrane, stočnu hranu, biotehnoški dobivenu hranu, sokove od voća i povrća, prerađeno voće i povrće, ulja i masti, svježe voće i povrće, prirodne mineralne vode, proizvode od kakaoa i čokolade, ribe i riblje proizvode, šećer, mlijeko i mliječne proizvode, higijenu mesa, bjelančevine povrća, juhe i juhe od mesa, žitarice, mahunarke i leguminoze (4).

### **2.1.3. Nacionalno povjerenstvo Codex Alimentarius (National Codex Alimentarius Commission)**

Nacionalno Povjerenstvo Codex Alimentarius je međuresorsko vladino tijelo zemlje punopravne članice Povjerenstva Codex Alimentarius. Zaduženo je za koordinaciju, usaglašavanje aktivnosti i politiku usklađivanja resorskih nadležnosti te svih drugih aktivnosti u zemlji u području hrane na osnovi suradnje s Povjerenstvom Codex Alimentarius i djelovanja pojedinih nacionalnih odbora Codex Alimentarius. Nacionalno Povjerenstvo koordinira rad više nadležnih ministarstava i tijela državne uprave u zemlji, koji imaju direktan interes i zakonodavni utjecaj na proizvodnju, plasman, trgovinu i sustav kontrole hrane, s ciljem utvrđivanja zajedničkih prijedloga Vladi, kao i dogovorno utvrđenih stavova delegata za glasanje o dokumentima na međunarodnoj razini u sklopu delegacija.

Cilj rada i djelovanja Nacionalnog Povjerenstva Codex Alimentarius je usklađivanje zakonodavstva u području hrane, osiguranja sigurnosti i kontrole hrane u pojedinoj zemlji. Uključuje predstavnike tijela državne uprave, gospodarstva, znanosti, trgovine, udruge potrošača, kao i predsjednike pojedinih Nacionalnih Codex odbora. U Nacionalno Povjerenstvo Codex Alimentarius imenuju se najkompetentniji predstavnici nadležnih tijela državne uprave, koji koordinirajući aktivnosti iz nadležnosti različitih tijela državne uprave i pojedinih nacionalnih Odbora, pripremaju prijedloge i odluke za Vladu i stavove o pojedinim pitanjima kao prijedlogu za glasanje delegata i delegacija na međunarodnoj razini, kao i davanje prijedloga i mišljenja na pojedina pitanja iz Codex dokumenata. Predstavnici imenuju delegate za pojedina zasjedanja i vode politiku kontinuiteta u suradnji s nadležnim međunarodnim tijelima. Republika Hrvatska nema osnovano Nacionalno Povjerenstvo Codex Alimentarius.



#### **2.1.4. Nacionalna kontaktna točka povjerenstva Codex Alimentarius (National Codex Contact Point Codex Alimentarius Commission)**

Kontaktno mjesto Povjerenstva Codex Alimentarius je središnje mjesto koordinacije svih aktivnosti Codexa jedne zemlje, članice Povjerenstva Codex Alimentarius i mjesto koordinacije rada i most prema međunarodnoj razini i tajništvu Codexa s jedne strane i nacionalne razine i njenih aktivnosti s druge strane.

To je središnje mjesto primanja, registriranja i pohrane svih dokumenata Codexa (norma, kodeksa prakse, preporuka, uputa), raznih publikacija i informacija, distribucije dokumenata, mjesto registriranja i upućivanja delegata na zasjedanja Codex Odbora, mjesto slanja svih komentara na radne dokumente Codexa, mjesto drugih vidova komunikacija, organiziranja potrebnog obrazovanja, kao i pokretanja aktivnosti vezanih za djelatnost Povjerenstva Codex Alimentarius i prijenosa svih tih aktivnosti s međunarodne na nacionalnu razinu i obrnuto.

Kontaktna točka Povjerenstva Codex Alimentarius u svakoj zemlji je promotor aktivnosti Codexa u svojoj zemlji, mjesto povezivanja proizvođača, prerađivača i industrije hrane, potrošača, trgovine i svih ostalih sudionika u području proizvodnje i potrošnje hrane, u cilju osiguranja ravnoteže između politike vlade i tehničkih spoznaja u Codexovom radu. Rad Kontaktne točke mora biti usko povezan s radom Nacionalnih Codex Odbora za određena stručna područja i s Nacionalnim Povjerenstvom Codex Alimentarius. Cilj svih aktivnosti je organizacija i koordinacija rada na izradi nacionalnog zakonodavstva u području hrane na osnovi međunarodnih dokumenata.

Djelovanje i organizacija Nacionalne kontaktne točke u svakoj zemlji članici Povjerenstva Codex Alimentarius u velikoj mjeri ovisi o nacionalnoj legislativi, načinu organizacije i strukturi vlade zemlje i postojećoj praksi u području hrane.

Nakon primanja Republike Hrvatske u punopravno članstvo FAO-a i WHO-a, osnivanjem Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM) i preuzimanjem Zakona o standardizaciji (NN 53/91), na osnovi dogovora s Ministarstvom poljoprivrede i šumarstva uslijedilo je primanje Republike Hrvatske u punopravno članstvo Povjerenstva Codex Alimentarius 28. travnja 1994. godine.

DZNM je imenovan nacionalnom kontaktnom točkom Povjerenstva Codex Alimentarius i imenovana je stručna osoba zadužena za rad nacionalne kontaktne točke Povjerenstva Codex Alimentarius.

#### **2.2. Sporazumi svjetske trgovinske organizacije**

Pristupanje Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO) u svjetskim integracijama, podrazumijeva prihvaćanje dvaju sporazuma WTO TBT Sporazuma o tehničkim zaprekama u trgovini i WTO SPS Sporazuma o sanitarnim i fitosanitarnim mjerama. Republika Hrvatska primljena je u WTO kao 140. članica. 30. studenog 2000. godine i preuzela je obvezu implementacije WTO sporazuma. Prihvaćanje i primjena Sporazuma o tehničkim zaprekama u trgovini WTO TBT Sporazum i Sporazuma o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera WTO SPS Sporazum su od vitalnog značenja za usklađivanje tehničkog zakonodavstva u području hrane (3).

Međunarodna organizacija za normizaciju ISO (International Organization for Standardization) pri donošenju strategije i politike normizacije u okviru Europskoga ekonomskog povjerenstva Ujedinjenih naroda (UN/ECE) također prihvaćaju u području hrane načela i dokumente Codex Alimentariususa koji se nadopunjuju radom i normama donesenim na međunarodnoj razini u međunarodnoj normiranoj organizaciji ISO i njenim tehničkim odborima u području stočne hrane (4).

### 2.2.2. Sporazum o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera

Sporazum o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera (WTO SPS Sporazum), podrazumijeva primjenu usklađenih međunarodnih mjera i dokumenata:

- Povjerenstva Codex Alimentarius za sigurnost hrane (1, 6, 7)
- Međunarodnog ureda za epizootiku za zdravlje životinja i zoonoza
- Međunarodne konvencije o zaštiti bilja, to jest sigurnosti i zdravlju biljaka.

### 2.3. Pravila dobre prakse za normizaciju

Pravila dobre prakse za normizaciju (Code of good Practice for Standardization) uključuju prihvaćanje međunarodnih normi kao nacionalnih, davanje nacionalnog doprinosa izradi međunarodnih normi prema mogućnostima, objavljivanje programa rada svakih šest mjeseci, jasno označavanje usklađenosti normi s međunarodnim, obrazloženje u slučaju odstupanja od međunarodnih normi, uvođenje dogovorenih oznaka stupnja pripreme normi, utvrđivanje roka za davanje primjedbi na normu, dostavu nacrt norme zainteresiranim, razmatranje i prihvaćanje primjedbi na nacrt norme. Od nacionalnih normiranih organizacija u procesu usklađivanja normi očekuje se prihvaćanje pravila dobre prakse u stvaranju nacionalnog sustava normizacije.

## 3. USKLAĐIVANJE TEHNIČKOG ZAKONODAVSTVA O HRANI NA EUROPSKOJ RAZINI

Nacrt ugovora o osnivanju Europske unije (EU) sastavljen je 14. veljače 1984. godine.

Europska Unija osnovana je 1. studenog 1993. godine ugovorom iz Maastrichta. Odlukom o suradnji 1994. godine između 12 zemalja članica Europske unije (European Community) i 6 zemalja članica EFTA-e (European Economic Area), nastaje Europski ekonomski prostor EEA (European Economic Area).

Cilj tih integracijskih procesa na europskom prostoru bio je slobodno kretanje roba, osoba, usluga i kapitala, ujednačavanje pravila o tržišnoj utakmici i državnoj pomoći, bliska suradnja na područjima zaštite okoliša, istraživanja i razvoja te obrazovanja.

Nastalo zajedničko europsko tržište podrazumijeva i usklađivanje zakonodavstva i tehničkih aktivnosti država članica EU-a, kao i onih koji žele trgovati na tome prostoru i odnosi se na normizaciju, sustav kakvoće, ocjenjivanje sukladnosti, mjeriteljstvo, sustav kontrole (pregleda) i sustav inspekcije (nadzora) u području hrane.

Europska unija kao članica Svjetske trgovinske organizacije (WTO) prihvatila je načela i obveze koje proističu iz Codex Alimentariusu a hrani kao i WTO TBT i WTO SPS sporazume.

Primjena dokumenata "Novoga pristupa tehničkom usklađivanju i normama" (New Approach to Technical Harmonization and Standards), donesenog Rezolucijom vijeća 7. svibnja 1985. godine (85/C 136/01) i objavljenog u Službenome glasilu Europske unije 4. lipnja 1985. godine, Bijele knjige priprema pridruženih država srednje i istočne Europe za integraciju u unutrašnje tržište Unije (White Paper Preparation of Associated Countries of Central and Eastern Europe for Integration into the Internal Market of the Union), (COM /95/ 165 final) objavljene 3. svibnja 1995. godine. Dodatka bijele knjige - politika zaštite potrošača (Consumer protection policy), Dodatka - okoliš (Environment), Dodatka - slobodno kretanje i sigurnost proizvoda (White Paper, Anex, Free Movement and Safety of Products) (COM /95/ 163 final/2) objavljenih u Brusellesu 10. svibnja 1995. godine, stvorila je

državama temelj za pristup usklađivanju tehničkog zakonodavstva na europskoj razini.

Na europskoj razini djeluje Europsko povjerenstvo za normizaciju (CEN), a usklađivanje s radom Međunarodne organizacije za normizaciju ISO u donošenju usklađenih normi i u području hrane postigao se Bečkim i Drezdanskim sporazumima s ciljem globalizacije tržišta.

Povjerenstvo Europske Unije (Commission of the European Community) objavilo je 2. siječnja 2000. godine u Brusellesu "Bijelu knjigu o sigurnosti hrane" (White Paper on Food Safety (COM /1999/ 719 final) (9), sljednik "Zelene knjige Zakona o hrani" (COM /97/ 176 final) (10). Naglašena je potreba ugradbe, veće koordinacije i sažimanja svih preporučenih mjera u bijeloj knjizi s ciljem dosezanja najveće moguće razine zaštite zdravlja. U dodatku bijele knjige o sigurnosti hrane donesen je plan djelovanja u odnosu na sigurnost hrane (Action Plan on Food Safety), koji obuhvaća 84 mjere, s predviđenim vremenskim planom prihvaćanja od Povjerenstva i Parlamenta unije a odnosi se na promjenu ili dopunu smjernica Europske unije u području hrane (7 mjera povezanih sa stočnom hranom, 2 mjere iz područja zoonoza, 3 mjere iz područja zdravlja životinja, 4 iz područja higijene, 1 iz područja onečišćivača, 8 iz područja dodataka, 3 mjere koje se odnose na tvari u doticaju s hranom, 3 mjere koje se odnose na genetički modificirane organizme, 2 mjere koje se odnose na ozračenu hranu, 10 mjera iz područja dijetne prehrane, 3 mjere iz područja označivanja hrane, 6 iz područja pesticida, 1 iz područja prehrane, 4 iz područja sjemena, 4 potporne mjere, 3 mjere koje se odnose na politiku prema trećim zemljama i na međunarodne odnose.

Povjerenstvo Europske unije predviđa osnivanje nezavisnog europskoga tijela za hranu (European Food Authority) 2001. godine, s odgovornošću za analizu rizika i razmjenu informacija o pitanjima sigurnosti hrane među

zemljama članicama i o usklađenosti sa zahtjevima WTO-a.

#### 4. TEHNIČKO USKLAĐIVANJE O HRANI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Cjelovito usklađivanje zakonodavstva o hrani u Republici Hrvatskoj i nacionalnih tehničkih aktivnosti u području hrane, aktivnosti normizacije, sustava upravljanja i osiguranja kakvoće, sustava ocjenjivanja sukladnosti s propisanim zahtjevima, sustava mjeriteljstva, sustava pregleda (kontrola), sustava nadzora (inspekcije), označivanje, pakiranje, skladištenje i prijevoz na osnovi međunarodnih i europskih zahtjeva, zahtjevan je i nezaobilazan put u integracijskim procesima Republike Hrvatske i mora biti koordiniran na najvišoj državnoj razini.

Država zakonom o hrani i njegovom primjenom postiže usklađene mehanizme zaštite života i zdravlja svojih građana, životinja i biljaka, zaštićuje prirodu i okoliš, štiti interese svojih potrošača, kao i cjelovit interes zemlje i njenih prirodnih izvora u nastupu na svjetskome i europskome tržištu (1, 2).

Donošenje zakona o hrani (Food Law) i odgovarajućih podzakonskih akata potrebnih za njegovo provođenje, propisa, uredbi, naredbi, uz učinkovito usklađene, koordinirane i organizirane nacionalne aktivnosti, iz djelokruga rada Nacionalnoga povjerenstva Codex Alimentarius, Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo tj. nacionalne normirne organizacije, ustanova za ovlašćivanje i potvrđenih ustanova, aktivnosti mjeriteljstva, aktivnosti pregleda i nadzora na nacionalnoj razini, omogućit će ravnopravno uključivanje svih sudionika u lancu proizvodnje hrane u tijekom trgovine na domaćem i vanjskom tržištu. Zakonodavno reguliranje hrane mora se rješavati cjelovito na državnoj razini, odnosno institucija i tijela državne uprave.

Republika Hrvatska još nema zakon o hrani koji bi cjelovito zakonodavno uredio područje hrane, ali je u postupku izradbe i donošenja u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede i šumarstva koji je osnovao Povjerenstvo za izradu prijedloga zakona o hrani. Pitanje je samo u kojoj mjeri će zakon o hrani moći na državnoj razini, odnosno na razini tijela i institucija državne uprave u cijelosti zakonodavno riješiti područje hrane i pomiriti sadašnju djelatnost različitih ministarstava i tijela državne uprave i uskladiti koordinaciju ili će rezultat biti kompromis.

Republika Hrvatska, kao punopravna članica Povjerenstva Codex Alimentarius nema osnovano Nacionalno povjerenstvo Codex Alimentarius, međuresorno vladino tijelo zaduženo za koordinaciju, usaglašavanje djelatnosti i politiku usklađivanja svih resornih djelatnosti i pristupa u području hrane.

Zakonodavstvo i tehničko usklađivanje hrane danas je u djelokrugu više tijela državne uprave i rješava se različitim zakonima i brojnim podzakonskim aktima (pravilnicima, uredbama, naredbama itd.), nedovoljno je koordinirano i neusklađeno. Provedba tih akata u praksi dovodi do nepotrebnih preklapanja ovlasti i otežavajuća je okolnost i za proizvođače i za potrošače. Različiti su pristupi utvrđivanju temeljnih zahtjeva o hrani, osiguravanju sustava kakvoće, sustavu ocjenjivanja sukladnosti, pregledu, nadzoru i postupcima utvrđivanja sukladnosti u području hrane (2).

Područje stočne hrane u Republici Hrvatskoj, koje je relativno uređenije u tehničkome smislu u odnosu na međunarodne i europske dokumente, može pokazati nedovoljnu koordinaciju i preklapanja nadležnosti.

Pravilnik o kakvoći stočne hrane (15/89, 54/90) preuzet je u DZNM-u na temelju preuzetog Zakona o standardizaciji (NN 53/91). Novi pravilnik o kakvoći stočne hrane pripremljen je u DZNM-u u postupku tehničkog usklađivanja u Tehničkome pododboru TO 34/PO 9 Stočna hrana osnovanom 1995-02-24. Pravilnik je

donesen kao podzakonski akt Zakona o stočarstvu (NN 70/97, NN 36/98 čl. 36. stavak 5.) i Zakona o veterinarstvu (NN 70/97, čl. 24. stavak 4.), (NN 26/98; Pravilnik o izmjeni pravilnika o kakvoći stočne hrane NN 120/98, NN 55/99) u djelokrugu Ministarstva poljoprivrede i šumarstva i uz suglasnost ravnatelja DZNM-a.

Nadzor nad provedbom zakona i pravilnika u djelokrugu je veterinarske inspekcije u sklopu Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, ali i stočarske inspekcije koja djeluje u okviru Državnog inspektorata. Nadzor obavlja i inspekcija za nadzor nad kakvoćom proizvoda i usluga na unutrašnjem tržištu koja djeluje u Državnome inspektoratu na osnovi Zakona o državnome inspektoratu (NN 76/99). U istome državnom tijelu obavlja se i nadzor nad kakvoćom pri uvozu i izvozu u podružnicama u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Osijeku, Varaždinu i Umagu. Nadzor u području prometa robe obavlja se na osnovi Zakona o trgovini (NN 53/91, NN 26/93, NN 11/96, NN 75/99) koji je u djelokrugu Ministarstva gospodarstva. Prema Zakonu o stočarstvu (NN 70/97, NN 36/98, čl. 36 stavak 3.) donesen je Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati laboratoriji za ispitivanje kakvoće stočne hrane (NN 120/98) prema kojemu Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva ovlašćuje laboratorije. Na temelju Zakona o normizaciji (NN 55/96) i hrvatskih normi općih kriterija za rad ispitnih laboratorija obavljaju se u DZNM-u ovlašćivanja laboratorija. Od ovlaštenih i referentnih laboratorija za ispitivanje kakvoće stočne hrane, niti jedan u potpunosti ne zadovoljava uvjete iz hrvatske norme i morali su ih ispuniti do kraja 2000. godine. Prema Zakonu o zdravstvenoj ispravnosti i zdravstvenomu nadzoru nad namirnicama i predmetima opće uporabe ( NN 60/92 i "Izmjenama i dopunama Zakona" NN 26/93 NN 29/94 NN 55/96) i Zakonu o zdravstvenoj ispravnosti i zdravstvenomu nadzoru nad namirnicama i predmetima opće uporabe, pročišćeni tekst (NN 1/97) doneseno je 19 provedbenih propisa za hranu, a nadzor je na

temelju zakona i podzakonskih akata u djelokrugu sanitarne inspekcije koja djeluje unutar Ministarstva zdravstva.

Proizvođači hrane, kao i stočne hrane, ali i potrošači teško se mogu u postojećim uvjetima zakonodavstva snaći u normativnim aktima i dokumentima koje hrana mora imati na tržištu, upravo zbog nedovoljno koordiniranog "zakonodavnog usklađivanja s Europom i svijetom" na državnoj razini. Proizvođači su istodobno izloženi nizu pregleda i nadzoru različitih ovlaštenih tijela, često na osnovi istih dokumenata i tehničkih zahtjeva, što svakako nije doprinos snižavanju konačne cijene proizvoda u tržišnoj utakmici.

Nužno bi bilo izvršiti detaljnu analizu postojećeg zakonodavstva za hranu u Republici Hrvatskoj kao i ocjenu njezine pronicnosti i usklađenosti s međunarodnim zahtjevima Povjerenstva Codex Alimentarius, i WTO TBT i WTO SPS sporazuma kao i u odnosu na europske zahtjeve i to prije donošenja konačnog prijedloga zakona o hrani na nacionalnoj razini.

#### 4.1. Tehničko usklađivanje o hrani u DZNM-u

Prema djelokrugu rada Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo tehničke djelatnosti u području hrane obavljaju se prema Zakonu o normizaciji (NN55/96) koji je uredio:

- sustav normizacije
- temeljne zahtjeve za proizvode, procese i usluge
- sustav ocjenjivanja sukladnosti
- potrebne isprave koje moraju imati proizvodi u prometu
- donošenje propisa za provedbu Zakona
- nadzor nad njegovom primjenom.

Po osnovi preuzetog Zakona o standardizaciji (NN 53/91, 26/93, 29/94, 25/96) u području hrane preuzeto je 45 propisa o kakvoći hrane, 4 propisa

o ispravama koji prate proizvod u prometu, 6 propisa o deklariranju, označavanju, obilježavanju i pakiranju proizvoda, i oko 400 preuzetih i preimenovanih hrvatskih norma s obvezatnom primjenom (uključujući duhan i duhanske proizvode) (2).

Prema Zakonu o normizaciji (NN 55/96), Pravilniku o načinu osnivanja i rada tehničkih odbora (NN 86/98), Tehnički odbor TO 34 Poljoprivredni i prehrambeni proizvodi donio je na temelju pregleda i preuzimanja međunarodnih normi, 315 hrvatskih norma s dragovoljnom primjenom u izvorniku (13).

Rad na propisima o kakvoći, odnosno pravilnicima o temeljnim zahtjevima u Državnome zavodu za normizaciju i mjeriteljstvo, (13 prerađenih i novih propisa o kakvoći), podcrtao je sve dosadašnje poteškoće proistekle iz nejasno određenih ovlasti i obveza drugih tijela državne uprave u pogledu izradbe propisa i potrebnoga međusobnog usklađivanja.

Sustav ocjenjivanja sukladnosti, ovlašćivanje (akreditacija) i potvrđivanje (certifikacija) u području hrane nije sustavno osmišljeno, a obavlja se djelomično u DZNM-u. Pristupi drugih tijela državne uprave sustavu ocjenjivanja sukladnosti u području hrane različiti su i nekoordinirani.

Izradba propisa, Codex norma, kao i način primjene Codex norma u području hrane, neriješeni su i treba ih utvrditi i uskladiti u sklopu osnivanja, rada i djelovanja Nacionalnog povjerenstva Codex Alimentarius, djelovanja Nacionalne kontaktne točke Povjerenstva Codex Alimentarius i Nacionalnih Codex odbora (1).

Prema obvezama pristupanja WTO-u osnovan je u DZNM-u informativni centar u Tehničkom odjelu u odnosu na WTO TBT i WTO SPS sporazume, kao buduće mjesto prikupljanja i davanja svih potrebnih obavijesti u odnosu na tehničko zakonodavstvo i WTO.

Cjelovit pregled hrvatskih norma, propisa o kakvoći, odnosno temeljnih zahtjeva, ovlasnica iz

sustava ocjenjivanja sukladnosti i mjeriteljstva, također bi se trebao pripremiti za područje hrane, u okviru opće analize stanja zakonodavstva za hranu i u pristupu tehničkomu usklađivanju u zemlji.

Prema djelokrugu rada Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo tehničke djelatnosti u području hrane obavljaju se i prema Zakonu o mjeriteljskoj djelatnosti (NN 11/94), Pravilniku o mjeriteljskim zahtjevima za pakovine (NN 23/97 i NN 93/97), Zakonu o mjernim jedinicama (NN 58/93), uredili su u cilju javne potvrde sigurnosti i točnosti mjerenja i u području hrane:

- mjerne postupke
- mjerne jedinice
- mjerne etalone
- mjeriteljski nadzor nad mjerilima i pakovinama
- umjeravanje mjerila
- davanje ovlasnica laboratorijima za umjeravanje

## 5. ZAKLJUČAK

Hrana je područje od vitalnog interesa za svaku državu, pogotovo u slučaju kada je njeno strateško opredjeljenje turizam i poljoprivreda na osnovi prirodnih resursa, kao što je to slučaj u Republici Hrvatskoj. Proizvodnja, plasman i trgovina hranom moraju uključiti cjelovito i koordinirano donošenje i usklađivanje zakonodavstva o hrani prema zahtjevima Svjetske trgovinske organizacije i WTO TBT i WTO SPS Sporazuma.

Usklađeno zakonodavstvo o hrani rezultat je primjene načela rada i organizacije Povjerenstva Codex Alimentarius i prijenosa tih načela i organizacije na nacionalnu razinu. Time se osigurava zaštita života i zdravlja ljudi, životinja i biljaka, štiti priroda i okoliš, osigurava sigurnost potrošača, propisuje ocjenjivanje sukladnosti temeljnim zahtjevima i obavlja nadzor nad

zadovoljavanjem propisanih zahtjeva. Prijenos načela rada Povjerenstva Codex Alimentarius na nacionalnu razinu podrazumijeva primarno osnivanje Nacionalnog Povjerenstva Codex Alimentarius i Nacionalnih Codex odbora.

Globalizacija tržišta hranom, što podrazumijeva tržište stočne hrane, realizacija ideje slobodne trgovine, integracijski procesi kojima je pristupila Republika Hrvatska, ispunjenje zahtjeva koji se postavljaju u području stočne hrane od određenih institucija u integracijskim procesima, nametnula je i potrebu organizacije i koordinacije svih aktivnosti Codex Alimentarius na nacionalnoj razini. U sklopu tih aktivnosti nužno bi bilo organizirati Codex aktivnosti za potrebe proizvodnje stočne hrane na nacionalnoj razini.

Industrija stočne hrane osposobljena, stručno obaviještena i ekipirana, a time i pripremljena za svjetske i europske integracije, može se upustiti u svjetsku tržišnu utakmicu na ravnopravnoj osnovi. Pri tome interesna poslovna udruživanja proizvođača stočne hrane mogu na osmisleniji i efikasniji način pomoći u stjecanju potrebnih znanja za tehnička usklađivanja u integracijskim procesima. Također treba naglasiti komparativne prednosti koje ima proizvodnja stočne hrane u Hrvatskoj.

U pristupu usaglašavanja zakonodavstva Republike Hrvatske o hrani, koja uključuje i proizvodnju stočne hrane, sa svjetskim i europskim zakonodavstvom, naglašen je nedostatak i potreba osnivanja Nacionalnoga odbora za stočnu hranu Povjerenstva Codex Alimentarius kao koordinirajućeg tijela mjerodavnog za vodenje politike usklađivanja zakonodavstva, međuresornih ovlasti, izbjegavanja preklapanja djelatnosti, stvaranja svjetskog pristupa politici ostvarenja usklađivanja zakonodavstva, kao i mjesta slijevanja međunarodnih informacija i Codex dokumenata za stočnu hranu.

Dokumenti Codex Alimentarius, pretočeni u nacionalne okvire, nužna su podloga za rad u pripremi i donošenju usklađenoga nacionalnog zakonodavstva za područje stočne hrane prema

svijetu i Europi. Sustav normizacije, sustav ocjenjivanja sukladnosti, sustav mjeriteljstva, sustav kontrole i nadzora u području stočne hrane koji je prepoznat, usklađen i priznat u svijetu, temelj su slobodnome kretanju robe na svjetskome i europskome tržištu i preduvjet svakoj zemlji za njezino ravnopravno uključivanje u integracijske procese.

## 6. LITERATURA

1. Markovčić, N. (2000): Codex Alimentarius, Glasilo DZNM, 9-10, Zagreb.
2. Markovčić, N. (2000): Tehničko usklađivanje u području hrane, Glasilo DZNM, 11-12, Zagreb.
3. Code of Ethics for International Trade in Food, CAC / RCP 20-1979.
4. Joint FAO/WHO Food Standards Programme, Codex Alimentarius Commission, Rome, Italy.  
Volume 1 General Requirements, Supplement 1, Second Edition, Rome, 1993.  
Volume 1 A General Requirements, Second Edition, Revised, Rome, 1995  
Volume 1 B General Requirements, Food Hygiene, Second Edition, Revised 1995.  
Volume 1 B General Requirements, Supplement 1B, Food Hygiene, Second Edition, Rome, 1997.  
Volume 2 Pesticide Residues in Food, Second Edition, Rome, 1993.  
Volume 2 Pesticide Residues in Food, Supplement 1, Second Edition, Rome, 1993.  
Volume 2 B Pesticide Residues in Food - Maximum residue limits, Second Edition, Revised, Rome, 1996.  
Volume 2 B Pesticide Residues in Food - Maximum residue limits, Second Edition, Revised, Rome, 1998.  
Volume 3 Residues of Veterinary Drugs in Foods, Second Edition, Rome, 1993.  
Volume 3 Residues of Veterinary Drugs in Foods, Second Edition, Revised, Rome, 1995.  
Volume 7 Cereals, Pulses, Legumes and Derived Products and Vegetable Proteins, Second Edition, Revised 1995., Rome, 1996.

Volume 8 Fats, Oils and Related Products, Second Edition, Rome, 1993.

Volume 9 Fish and Fishery Products, Second Edition, Rome

Volume 10 Meat and Meat Products, including Soups and Broths, Second Edition, Rome, 1993.

Volume 12 Milk and Milk Products, Second Edition, Rome.

Volume 13 Methods of Analysis and Sampling, Second Edition, Rome, 1994.

Volumen Food Labelling, Complete Texts, Rome, 1998.

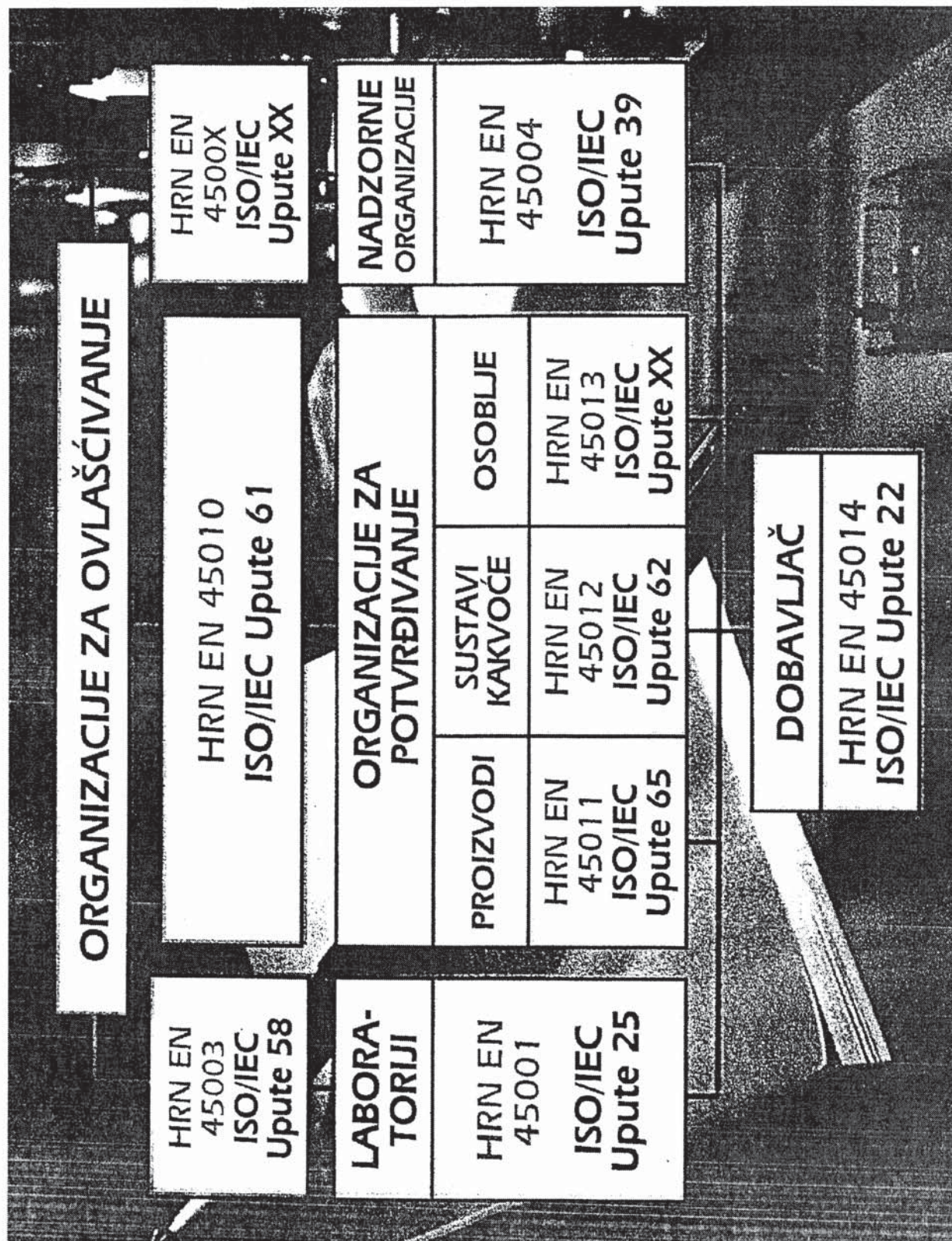
Volumen Food Import and Export Inspection and Certification Systems, Combined Texts, Rome, 2000.

5. Commission of the European Union, White Paper on Food Safety, Anex, Action Plan on Food Safety, Brusseles, 12 January 2000, COM (1999) 719 final.
6. Understanding The Codex Alimentarius, Food and Agriculture Organization of The United Nations, World Health Organization, Rome, 1999.
7. Introducing Codex Alimentarius, Joint FAO/ WHO Food Standards Programme, Secretariat, Rome, Italy.

## 8. PRILOZI

1. Shema organizacije Codex Alimentarius
2. Tijela Povjerenstva Codex Alimentarius
3. Tehnička legislativa industrije stočne hrane
4. Tehnički odbor TO 34/PO 9 stočna hrana
5. Shema organizacije za ovlašćivanje
6. Potvrđivanje proizvoda i tvrtki; procjena sukladnosti
7. Upravljanje kakvoćom i osiguravanje kakvoće
8. Pregled hrvatskih norma; mikrobiologija hrane i hrane za životinje; stočne hrane

Zagreb 2001-04-26





**07.100.30 MIKROBIOLOGIJA HRANE I  
HRANE ZA ŽIVOTINJE  
FOOD AND ANIMAL FEED MICROBIOLOGY**

**10 PREUZETIH - ADOPTED HRN (en)**

HRN EN 12824:1999

HRN EN ISO 11290-1:1999

HRN EN ISO 11290-2:1999

HRN ISO 10272:1999

HRN ISO 15214:1999

HRN ISO 6887-1:1999

HRN ISO 6888-1:1999

HRN ISO 6888-2:1999

HRN ISO 7218:1999

HRN ISO 7937:1999

**65.120 STOČNA HRANA - ANIMAL FEED**

**9 PREUZETIH HRN(en)**

HRN ISO 5061:1999

HRN ISO 5983:1999

HRN ISO 5984:1999

HRN ISO 5985:1999

HRN ISO 6490-1:1999

HRN ISO 6490-2:1999

HRN ISO 6654:1999

HRN ISO 6655:1999

HRN ISO 6866:1999

**TO 34/PO 9 STOČNA HRANA  
ANIMAL FEED**

DZNM 1995-02-24

**PREDSJEDNIK - PRESIDENT**

1. Prof. dr. sc. TAJANA ČERNY,  
Agronomski fakultet - Faculty of Agronomy

**ČLANOVI - MEMBERS:**

2. Doc. dr. sc. DARKO GRBEŠA,  
Agronomski fakultet - Faculty of Agronomy
3. MAJA SIKIRIČ, dipl. ing.,  
Agronomski fakultet - Faculty of Agronomy
4. Mr. sc. BISERKA HOMEN,  
Agronomski fakultet - Faculty of Agronomy
5. Mr. sc. ŽELJKO JURJEVIČ,  
Agronomski fakultet - Faculty of Agronomy
6. Dr. sc. ZORICA JURKOVIĆ,  
Poljoprivredni fakultet - Agricultural faculty
7. VLADIMIR TRETINJAK,  
Državni inspektorat - State of Inspectorate
8. ANICA-NEVENKA PETKOVIĆ, dipl. ing.,  
Hrvatski veterinarski institut - Croatian  
Veterinary Institute

### 03.120.10 UPRAVLJANJE KAKVOĆOM I OSIGURANJE KAKVOĆE

HRN EN ISO 9001:1996	Sustavi kakvoće - model za osiguranje kakvoće u zamisli, razvoju, proizvodnji, ugradbi i održavanju
HRN EN ISO 9002:1996	Sustavi kakvoće - model za osiguranje kakvoće u proizvodnji, ugradbi i održavanju
HRN EN ISO 9003:1996	Sustavi kakvoće - model za osiguranje u završnom pregledu i ispitivanju
HRN EN ISO 8402:1996	Upravljanje kakvoćom i osiguranje kakvoće - Rječnik
HRN EN ISO 9000-1:1996	Upravljanje kakvoćom i osiguranje kakvoće - Smjernice za odabir
HRN EN ISO 9000-2:1996	Upravljanje kakvoćom i osiguranje kakvoće - Smjernice za primjenu normi: HRN EN ISO 9001, HRN EN ISO 9002 i HRN EN ISO 9003

### 03.120.20 POTVRĐIVANJE PROIZVODA I TVRTKI – PROCJENA SUKLADNOSTI

#### 9 HRN SERIJE HRN EN 45000

HRN EN 45001:1996	Opći kriteriji za rad ispitnih laboratorija
HRN EN 45002:1997	Opći kriteriji za ocjenjivanje ispitnih laboratorija
HRN EN 45003:1997	Sustavi ovlaščivanja ispitnih laboratorija i laboratorija za umjeravanje
HRN EN 45004:1998	Opći kriteriji za rad različitih vrsta ustanova koje provode nadzor
HRN EN 45010:1998	Opći zahtjevi za ocjenjivanje i ovlaščivanje ustanova za potvrđivanje i upis
HRN EN 45011:1998	Opći zahtjevi za ustanove koje provode potvrđivanje proizvoda
HRN EN 45012:1998	Opći zahtjevi za ustanove koje provode ocjenjivanje i potvrđivanje
HRN EN 45013:1997	Opći kriteriji za ustanove koje potvrđuju osoblje
HRN EN 45014:1998	Opći kriteriji za dobavljačevu izjavu o sukladnosti

---

**TEHNIČKA LEGISLATIVA INDUSTRIJE STOČNE HRANE  
TECHNICAL LEGISLATION ON ANIMAL FEED INDUSTRY**

---

STANJE - STATE

**DZNM**

PRAVILNIK O NAČINU OSNIVANJA I RADA TEHNIČKIH ODBORA	NN86/98
PRAVILNIK O IZRADBI, IZDAVANJU I OBJAVI HRVATSKIH NORMI	NN74/97

---

**TO 34 POLJOPRIVREDNI I PREHRAMBENI PROIZVODI  
RAD NA IZRADBI I DONOŠENJU HRVATSKIH NORMI ZA POLJOPRIVREDU I PREHRANU**

---

DONESENO 315 HRVATSKIH NORMI HRN  
11 RJEČNIKA  
IZLAZI: RIBLJE BRAŠNO

---

**TO 34/PO8 STOČNA HRANA**

---

OSNOVAN 1993-02-12

PREDSJEDNIK	Dr. FRANJO DUMANOVSKI
ZAMJENICA	Prof. dr. TAJANA ČERNY
TAJNIK	ZORISLAV WEIGAND

---

**SUMMARY**

Globalization of the common market implies realization of the idea of free trade for all participants in certain areas under the same, agreed and defined criteria.

The processes of intergration, European or world integrations, impose on member states in certain geographical areas, i.e. those states that want to integrate or trade in those areas, the fulfilment of defined conditions as a prerequisite for integration.

One of the important criteria for member countries of integration processes on European or world level is harmonization of legislation / laws, regulations, acts, decrees / with the European and world legislation. Harmonization also concerns the so-called technical legislation / laws, technical regulations, norms, Codex norms, the system of testing and checking, the system of consistence evaluation, the control system and measuring system / with the requirements agreed by authorized European and international organizations.

Coordinated technical legislation in the country, with Europe and the world relating to all economic fields, to food production, and the production of animal feed are a precondition and obligation in integration processes and free trade. Uncoordinated legislation can be a serious cause of technical barriers in free trade.